

بسم الله الرحمن الرحيم

چهار خصلت اگر در وجود تو باشد، دیگر چیزی از دنیا کم نداری

(ترجمه)

در مسند امام احمد بن حنبل آمده که عبدالله بن عمرو از رسول الله صلی الله علیه وسلم روایت می کند که آن حضرت صلی الله علیه وسلم فرمودند:

«أَرْبَعٌ إِذَا كُنَّ فِيكَ فَلَا عَلَيْكَ مَا فَاتَكَ مِنَ الدُّنْيَا: حِفْظُ أَمَانَةٍ، وَصِدْقُ حَدِيثٍ، وَحُسْنُ خَلِيقَةٍ، وَعِفَّةٌ فِي طُعْمَةٍ»

ترجمه: چهار خصلت است که اگر داشته باشی، بابت نداشته هایت در دنیا باکی نیست: حفظ امانت، راستی گفتار، نیکی خلق و پاکی لقمه.

اول: امانت داری

طبرانی در کتاب "الاوسط" از عبد الله بن عمر روایت می کند که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند:

«لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ، وَلَا صَلَاةَ لِمَنْ لَا طَهْرَ لَهُ، وَلَا دِينَ لِمَنْ لَا صَلَاةَ لَهُ، إِنَّمَا مَوْضِعُ الصَّلَاةِ مِنَ الدِّينِ كَمَوْضِعِ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ».

ترجمه: کسی که امانت دار نیست ایمان ندارد، کسی که وضو ندارد، نماز وی درست نیست و کسی که نماز نمی خواند دین ندارد؛ چرا که جایگاه نماز در دین مانند جایگاه سر در بدن است.

2: دوم: راستی در گفتار

صحیح مسلم از عبدالله بن مسعود روایت نموده است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند:

«عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ، فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدْقًا، وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ، فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَابًا»

ترجمه: صداقت و راستی را پیشه خود کنید؛ چرا که صداقت و راستی به سوی نیکی هدایت می کند و نیکی به سوی بهشت؛ و همواره بنده راست می گوید و تلاش می کند راست بگوید، تا اینکه نزد الله از صدیقان نوشته می شود. از دروغ دوری کنید چرا که به فساد می کشاند و فساد هدایتگر مسیر آتش می باشد و همواره بنده دروغ می گوید و تلاش می کند دروغ بگوید تا اینکه نزد الله به عنوان دروغگو و کذاب نوشته می شود.

طبرانی در کتاب "کبیر" داستان کعب بن مالک را بیان می کند. کعب بن مالک یکی از آن سه نفری بود که از رفتن غزوة العسرة (غزوه تبوک) تخلف کرده بودند و بعدا الله سبحانه و تعالی توبه آن ها را پذیرفت.

قَالَ كَعْبٌ: «يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ أَنْجَانِي بِالصِّدْقِ، وَإِنَّ مِنْ تَوْبَتِي إِلَى اللَّهِ أَنْ لَا أُحَدِّثَ إِلَّا صِدْقًا مَا بَقِيْتُ، وَاللَّهِ مَا أَعْلَمُ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ أَبْلَاهُ اللَّهُ فِي صِدْقِ الْحَدِيثِ مَا أَبْلَانِي مُنْذُ ذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى يَوْمِي هَذَا، وَأَنَا أَرْجُو أَنْ يَحْفَظَنِي اللَّهُ فِيمَا بَقِيَ»

ترجمه: کعب گفت: ای رسول الله صلی الله علیه وسلم، الله (سبحانه و تعالی) مرا با راستگویی نجات داد و توبه من در نزد الله این بود که بجز سخن راست دیگر چیزی را بر زبان نیاورم، و از زمانی که من این سخن نزد رسول الله صلی الله علیه وسلم بیان کردم، به الله قسم هیچ شخصی را ندیدم که الله (سبحانه و تعالی) او را در راستگویی به مانند من ابتلا کرده باشد و امید دارم که الله سبحانه و تعالی مرا راستگو نگهدارد.

سوم: اخلاق نیکو

احادیث در این رابطه در باب "بَابِ مَا جَاءَ فِي حُسْنِ الْخُلُقِ" در کتاب "مَوَارِدِ الظُّمَّانِ إِلَى زَوَائِدِ ابْنِ حِبَّانٍ" آمده است.

از عبد الله بن عمرو روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم در مجلسی نشسته بودند و فرمودند:

«أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَحَبِّكُمْ إِلَيَّ وَأَقْرَبِكُمْ مِنِّي مَجْلِسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ؟». (ثَلَاثَ مَرَّاتٍ يَقُولُهَا) قُلْنَا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: «أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا»

ترجمه: آیا شما را با خیر نسازم که محبوبترین شما نزد من و نزدیکترین شما در همنشینی با من روز قیامت چه کسانی هستند؟ (سه بار این سخن را تکرار کردند) گفتیم: بلی ما را باخبر بساز، فرمودند: «خوش اخلاقترین شما».

ابی ثعلبه خشنی از رسول الله صلی الله علیه وسلم روایت می کند که فرمودند:

«إِنَّ أَحَبَّكُمْ إِلَيَّ وَأَقْرَبَكُمْ مِنِّي فِي الْآخِرَةِ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا وَأَبْغَضَكُمْ إِلَيَّ وَأَبْعَدَكُمْ مِنِّي فِي الْآخِرَةِ أَسْوَأُكُمْ أَخْلَاقًا
المتشققون المتفیهقون الثرثارون»

ترجمه: محبوبترین شما نزد من و نزدیکترین شما با من روز قیامت خوش اخلاقترین شما است، و مبغوضترین شما نزد من و دورترین شما از من در روز قیامت، افراد پر حرف و لافزن و متکبران هستند.

ابی هریره روایت می کند که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند:

«أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِكُمْ؟» قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: «أَطْوَلُكُمْ أَعْمَارًا وَأَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا»

ترجمه: آیا شما را باخبر نسازم که بهترین شما چه کسی است، گفتند: بلی ما را باخبر ساز، فرمود: کسی که عمر طولانی و اخلاق نیکو دارد.

از ابی درداء روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند:

«إِنَّ أَثْقَلَ مَا يَوْضَعُ فِي مِيزَانِ الْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ خُلُقٌ حَسَنٌ وَإِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الْفَاحِشَ الْبِدِيءَ»

ترجمه: سنگین ترین عملی که در میزان مؤمن در روز قیامت گذاشته می شود، اخلاق نیکوست و الله (سبحانه و تعالی) از هر یاوه گو و بی حیا بدش می آید.

عبد الله بن عمرو بن عاص می گوید که معاذ بن جبل اراده سفر داشت، نزد رسول الله صلی الله علیه وسلم آمد و گفت: ای نبی خدا مرا نصیحت کن، رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند:

«اعْبُدِ اللَّهَ وَلَا تُشْرِكْ بِهِ شَيْئًا» قَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهُ زِدْنِي قَالَ: «إِذَا أَسَأْتَ فَأَحْسِنْ». قَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهُ زِدْنِي قَالَ: «اسْتَقِمْ
وليحسن خلقك»

ترجمه: الله را عبادت کن و برایش شریک نیاور، گفت یا رسول الله بیشتر مرا نصیحت کن، فرمودند: در مقابل بدی نیکی کن، سپس گفت، یا رسول الله بیشتر مرا نصیحت کن، فرمودند: استقامت داشته باش و اخلاقت را نیکو گردان.

از ابی هریره روایت است که از رسول الله صلی الله علیه وسلم سؤال شد:

«مَا أَكْثَرَ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ قَالَ: «تَقْوَى اللَّهِ وَحَسَنُ الْخُلُقِ». قَالَ مَا أَكْثَرَ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ النَّارَ قَالَ: «الْأَجْوْفَانِ الْقَمَّ
والفرج»

ترجمه: چه چیزی بیش از همه مردم را وارد بهشت می کند؟ فرمودند: تقوی الهی و اخلاق نیکو. پرسیده شد: چه چیزی بیش از همه مردم را وارد دوزخ می کند؟ فرمودند: دو فرج (میان تهی)، دهان و شرمگاه.

ابی هریره روایت می کند که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند:

«أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا»

ترجمه: کامل ترین مؤمنان از لحاظ ایمان داری خوش اخلاق ترین شان است.

ام المؤمنین عایشه روایت می کند که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند:

«إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيُدْرِكُ بِخُلُقِهِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ»

ترجمه: مؤمن به وسیله اخلاق نیکو درجه روزه دار و شب زنده دار را کسب می کند.

ابی هریره از رسول الله صلی الله علیه وسلم روایت می کند که فرمودند:

«كَرَمُ الْمَرْءِ دِينُهُ وَمَرْوَةٌ عَقْلُهُ وَحَسْبُهُ خُلُقُهُ»

ترجمه: عزت انسان در دین اوست، جوانمردی وی علق اوست و افتخارش در اخلاق نیکش است.

چهارم: غذای حلال

طبرانی در الاوسط از ابن عباس روایت می کند که گفت:

تَلَيْتُ هَذِهِ الْآيَةَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: (يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا). (البقرة 168)
فَقَامَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مُسْتَجَابَ الدَّعْوَةِ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ: «يَا سَعْدُ أَطْبِ مَطْعَمَكَ تَكُنْ مُسْتَجَابَ الدَّعْوَةِ، وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، إِنَّ الْعَبْدَ لَيَقْذِفُ اللَّقْمَةَ الْحَرَامَ فِي جَوْفِهِ مَا يُنْقَبِلُ مِنْهُ عَمَلٌ أَرْبَعِينَ يَوْمًا، وَأَيُّمَا عَبْدٍ نَبَتْ لَحْمُهُ مِنَ السُّحْتِ وَالرَّبَا فَالْتَارُ أَوْلَى بِهِ»

ترجمه: این آیه را نزد رسول الله صلی الله علیه وسلم تلاوت کردم؛ (یا ایها الناس کُلُوا ممَّا فی الارضِ حلالًا طیبًا) سپس سعد بن ابی وقاص از جای بلند شد و گفت یا رسول الله صلی الله علیه وسلم برایم دعا کن که الله (سبحانه و تعالی) دعای مرا بپذیرد. رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: ای سعد غذای خود را حلال بگردان تا الله (سبحانه و تعالی) دعای تو را بپذیرد. قسم به ذاتی جان من محمد در دست اوست، اگر بنده لقمه حرام را در دهن خود بگذارد عبادت چهل شبانه روزش پذیرفته نمی شود و هر بنده ای که گوشت بدنش با حرام و سود رشد کند، آتش برایش بهتر است.

در کتاب مستخرج ابونعیم بر صحیح مسلم از ابو هریره روایت شده است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند:

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ إِلَّا طَيِّبًا، وَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَمَرَ الْمُؤْمِنِينَ بِمَا أَمَرَ بِهِ الْمُرْسَلِينَ، فَقَالَ: ﴿يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾. (المؤمنون 51) وَقَالَ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ (بقره: 172) ثُمَّ ذَكَرَ الرَّجُلُ يُطِيلُ السَّفَرَ أَشْعَثَ أَغْبَرَ يَمُدُّ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ: يَا رَبِّ، يَا رَبِّ، وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ، وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ، وَمَلْبَسُهُ حَرَامٌ، وَعُذِّي بِالْحَرَامِ، فَأَنَّى يُسْتَجَابُ لَهُ؟»

ترجمه: الله سبحانه و تعالی پاک است و بجز پاکی چیز دیگری را نمی پذیرد، و الله متعال مؤمنان را به چیزی دستور می دهد که به پیامبران دستور داده است، سپس این آیه را تلاوت کردند: ﴿يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ [مؤمنون: 51] «ای پیامبران! از چیزهای پاک، تناول کنید و کارهای نیک انجام دهید؛ من به اعمال شما آگاهم.» ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ [بقره: 172] «ای کسانی که ایمان آورده اید! از چیزهای پاکی که ما به شما عنایت کرده ایم، بخورید.» سپس از مردی یاد کرد که سفرش را طولانی کرده، ژولیده مو و غبارآلود است و داستان خود را به سوی آسمان بلند می کند و می گوید یا رب، یا رب در حالی که غذای، نوشیدنی و لباسش از حرام است و از حرام تغذیه شده است، دعای چنین شخصی چطور پذیرفته می شود.

مترجم: حسن سلحشور